

VERGILIU

BUCOLICE

Traducere de Brebeanu Alina Loredana

GEORGICE

Traducere în versuri de George Coșbuc (1906)

Cuprins

Prefață / 5

BUCOLICE / 11

BUCOLICA I

TITIR / 13

BUCOLICA a-II-a

LUI ALEXIS / 20

BUCOLICA a-III-a

MENALCAS, DAMETAS, PALEMON / 26

BUCOLICA a-IV-a

Lui POLLIO / 36

BUCOLICA a-V-a

MENALCAS, MOPSUS / 43

BUCOLICA a-VI-a

Lui VARUS / 51

BUCOLICA A VII-a

MELIBEUS, CORIDON, TIRSIDIS / 59

BUCOLICA a-VIII-a

Lui POLLIO, DAMON, ALPHESIBEU / 66

BUCOLICA a-IX-a

LICIDAS, MERIS / 76

BUCOLICA a-X-a

GALLUS / 83

GEORGICE / 91

CARTEA I

AGRICULTURA / 93

CARTEA a-II-a

POMICULTURA / 117

CARTEA a-III-a

CREȘTEREA VITELOR / 140

CARTEA a-IV-a

APICULTURA / 164

BUCOLICA I

TITIR

După lupta de la Philippi, unde Brutus și Cassius fură învinși de Antoniu și Octavian, acesta din urmă hotărî să distribuie pământ veteranilor lui Cezar. Exproprierea în favoarea veteranilor cuprinse teritoriul orașului Cremona (*care, în războiul civil, luase partea republicanilor*), dar ea se întinse și asupra teritoriului orașului Mantua, unde Vergiliu avea, pe malurile râului Mincius, o mică proprietate moștenită. Amenințat, poetul se duse la Roma și obținu de la Octavian învoiearea de a-și păstra mica proprietate. Acesta este substratul istoric al *Bucolicei I* (cf. și *Bucolica IX*), substrat care se completează cu ficțiunea poetică.

Cei doi interlocutori ai *Bucolicei*, Melibeus și Tityr, sunt mici proprietari de pământ din împrejurimile orașului Mantua. Cel dintâi, alungat de pe pământul său, pleacă în pribegie cu turma lui de capre; în drum, dă peste Tityr care cântă din fluier la umbra unui fag. Tityr, care în *Bucolică* este un sclav bătrân, povestește lui Melibeus cum, ducându-se la Roma ca să-și capete libertatea, a putut fi, în același timp, menținut pe

pământul său. Melibeus îl fericește pentru aceasta și, plângând propria lui soartă, pleacă mai departe.

Dacă Tityr nu este Vergiliu însuși, cum au susținut unii comentatori – căci la aceasta se opune și vîrstă și condiția socială a personajului – situația în care se găsesc amândoi este asemănătoare; din această cauză, figura lui Tityr are două fețe: una a sclavului, cealaltă a poetului. Cât despre unele incoerențe pe care le prezintă caracterul lui Tityr (*aceea, de exemplu, că el, în calitatea lui de sclav, nu putea avea o proprietate, sau aceea că, în aceeași calitate, a putut vedea, totuși, la Roma pe Octavian*), lipsa unei explicații din partea poetului le lasă să subsiste, dar aceeași ficțiune poetică le poate și scuza. Cât despre Melibeus, el reprezintă durerea celor alungați de pe pământul lor, durere exprimată în termeni patetici, care i-au fost dictați poetului de propria sa sensibilitate.

Bucolica I este a opta în ordinea cronologică a compunerii *Bucolicelor* și datează din toamna anului 39 î.Hr.

MELIBEUS, TITYR

MELIBEUS

Tityr, la umbra deasă a fagului
întins fiind, din fluier ciobănesc tu cântă
versul silvestru, în timp ce eu silit sunt ca-n urma mea să las
și câmpul dulce, și al casei drag hotar.

De parte de-a mea casă acum sunt exilat, pe când tu, Tityre,
stai fără de grija la umbrar și, la chemarea ta,
răsună întreg codrul de-al dulcii Amaryllis nume.

BUCOLICE / GEORGICE

TITYR

O, Melibeus, un zeu ne-a dăruit
această clipă de odihnă, căci veșnic îl voi socoti drept zeu
și pe al lui altar am să jertfesc
blând miel din țarcul meu.
Căci, precum vezi, prin a lui dorință
cireada mea în voie poate paște, iar eu
din flaut cânt orice cântare-mi place.

MELIBEUS

Pentru acestea nu te pizmuesc, ci doar mă minunez
cătăta zarvă umple țarinile noastre.
Vezi tu, cuprins de-amărăciune, îmi mână caprele departe,
iar pe aceasta uită-te, Tityre, ce greu pot să-o umeresc:
ea în desisul de aluni acum a lepădat
doi iezi îngemănați, pe recele pietriș,
nădejdea turmei mele – un rău la care
se cădea să mă aştept,
căci de mai multe ori – ah, de n-aș fi fost orbit! –
stejarul¹ cel lovit de fulger necazuri a prezis
prin glas de corb ce răsună în trunchiul scorburos.
Dar cine-i acest zeu al tău? Hai, spune-acum, Tityre!

TITYR

O, Melibeus, cetatea ce Roma o numește toată lumea,
eu, naiv fiind², crezut-am că e asemenea cu-a noastră,
unde noi, păstorii, adesea îi mânăm
pe mieii ce-i aveam în turmă: astfel, știam
s-asemuim un cățeluș cu mama lui și iedul cu o capră,

¹ După o veche superstiție, trăsnetul căzut pe stejari era semn de exil.

² Versul acesta, omis și de Servius, comentatorul lui Vergiliu, și de cele mai multe manuscrise, pare a fi fost intercalat aici de vreun copist din *Bucolica IX*, 15. El este omis și în cele mai multe ediții moderne.

punând alături de cei mari pe cei ce erau mici;
însă această urbe
deasupra tuturora își înalță capul,
așa cum chiparosul se ridică deasupra salciei plecate.

MELIBEUS

Și ce anume te-a împins spre Roma?

TITYR

Liberitatea³, care, deși târziu, privirea și-a ndreptat spre mine, leneșul, când barba mea sub brici cădea încărunțită.
Spre mine a privit, ziceam, și, deși cu ntârziere, a venit acum când, eliberat de jugul Galateei, mă stăpânește numai Amaryllis⁴; căci recunosc: când Galateea asupra mea domnea n-aveam nicio speranță de-a fi liber și niciun gând al meu. Deși am închinat eu jertfe numeroase și cașuri din belșug am dus la târgul cel ingrat, nu m-am întors⁵ vreodată cu mâinile-ncărcate acasă.

MELIBEUS

Mă întrebam adesea, Amaryllis, de ce privirea tristă la cer o ridicai și pentru cine lăsai tu merele pe crengi s-atârnă încă: Tityr era departe. Căci și pinii, și izvoarele acestea, Tityre, ba chiar și viile plângeau, strigându-te pe nume.

³ Libertatea e, aici, personificată: e vorba de zeița libertății, pentru care sclavii aveau o venerație deosebită.

⁴ Amarillys și Galateea sunt nume de femei, luate din *Idilele* lui Teocrit.

⁵ Fiindcă Tityr cheltuia toti banii pe daruri făcute Galateei. Numai când, trădat de aceasta, a început s-o iubească pe Amarillys, a putut să facă economii și să-și răscumpere libertatea.

TITYR

Dar ce puteam să fac? Cum altfel să scap eu de sclavie ori să găsesc pe-aproape zei⁶ să mă ajute? Acolo, MELIBEUS, l-am zărit pe zeul cela Tânăr pe-altarul căruia zi după zi jertfe închin. Acolo el pe loc răspuns mi-a dat la rugăciunea mea: „Hrăniți ca și-nainte turma voastră și boii-i înmulțiti!”

MELIBEUS

Așa înaintat în ani, bătrâne fericit, ale tale câmpuri tot tje-ți vor rămâne și te-or îndestula cu roade! Deși vezi pietre risipite peste tot și sufocate sunt păsunile cu buruieni de mlaștini, a' tale oi cu mieii lor nu au să schimbe întristate țarina, nici nu s-or bolnăvi de-o molimă din stânile vecine. Bătrâne fericit, ce-nconjurat de izvoarele știute și sfintite vei căuta a umbrei dulce răcorire! Aici, ca de-obicei, la gardul viu ce-mprejmuiește câmpul tău cu sălcii unde se-ospătează albinele din Hibla, adesea, cu murmur blând, te va cuprinde amorțeala dulce când de sub vițele ce-acoperă o stâncă înaltă va răsuna un cântec ori poate-un aspru gângurit al porumbeilor pădurii, ce-atât de mult își plac, ori lânguirea turturelelor din vârf de ulmi.

TITYR

De aceea, mai degrabă vor paște cerbi ușori în ceruri, mările și-or părăsi pe maluri peștii, germani și parții își vor ieși din granițe: unii s-or adăpa atunci din Arar⁷, iar ceilalți din Tigru,

⁶ „Zei“: personaje influente, care l-ar fi putut menține în stăpânirea pământului.

înainte ca din mintea mea să piară chipul
și amintirea acelui zeu.

MELIBEUS

Dar noi vom fi departe: unii în Libia arzândă,
alții în stepele din Scitia ori la cursul cel năvalnic
al râului din Creta, Oaxes⁸, ce-n cale lin ne-apare,
ori în Britania, cea care-i separată de întreaga lume.

Ah, oare voi mai vedea vreodata,
înainte de-a părăsi această lume,
pământul meu natal? Voi mai vedea, după cosit,
cu ochi înlăcrimați, căsuța mea sărmană cu coperiș de paie,
în care rege-am fost odată? Peste acest pământ,
atât de bine îngrijit cândva,
va porunci atunci vre-un ostaș sălbatic –
străin stăpân. Ah, ce-au adus aceste lupte
asupra neamului celui fără de noroc!
Căci astfel de străini ajuns-au să cosească câmpul meu!
Și-acum, MELIBEUS, tu altoiește-ți perii
și viața să-ți orânduiești! Mergeti acum, voi,
turme-odată fericite,
mergeti acum, căpriete ale mele, hai! Întins pe mușchiul verde,
nicicând n-am să vă mai văd în depărtare,
pe culmile-nverzite călărare; și cântul mi-a pierit.
Nicicând de-acum, grijindu-mă de voi,
n-am să vă mâñ să pașteți
trifoiul dulce sau frunzele amare de la sălcii.

TITYR

Și totuși, ai putea în astă noapte

⁷ Râu din Galia (astăzi Saône).

⁸ Oxus sau Oaxes este un râu, după unii comentatori în Scitia de răsărit,
după alții în Creta.

să te odihnești alătura de mine,
punându-ți frunze verzi în chip de pernă; am mere coapte,
castane dulci și caș îndeajuns.

Și uite: în depărtare fumegă spre cer hornuri de case⁹,
iar dinspre dealuri umbre se prelung spre vale!

⁹ Fiindcă la ora aceasta se pregătea masa de seară.